De afsluiting van de Zuiderzee

Zoo er ooit sprake kan zijn van het juiste „psychologisch moment" voor de behandeling van een wet, dan zal het dat ongetwijfeld nu zijn voor het wetsontwerp, dat eerstdaags van den Raad van State naar de Tweede Kamer gezonden zal worden, n.l. dat van de afsluiting en gedeeltelijke drooglegging van de Zuiderzee. Te meer treft dit, omdat een zoodanig moment in de langdurige Zuiderzee-geschiedenis zoo dikwijls ontbroken heeft. Meer dan vijf en zestig jaar geleden werd het eerste plan geopperd door den ingenieur van Diggelen, die een lijvig boekdeel daarover deed verschijnen. Daarna zijn er verschillende plannen geopperd zoowel van halve drooglegging bezuiden Urk, als van een grooten afsluitdijk, die de Wadden-eilanden zou verbinden. In 1877 werd voor het eerst een wetsvoorstel ingediend, dat echter hetzelfde jaar weer werd ingetrokken. Een gelijk lot onderging het wetsvoorstel van het kamerlid Buma in 1884 . . . Toch bleef de zaak belangstelling wekken. Daarvoor was, bij de eenmaal aanvaarde mogelijkheid, het verschiet te vol van beloften. De Zuiderzeevereeniging werd opgericht in 1886. Grondige studie werd gemaakt op technisch en economisch gebied. De tegenwoordige minister Lely leidde het technisch onderzoek. De heeren v. d. Houven v. Oordt en Mr. G. Vissering zetten hun economische denkbeelden uiteen. Aan een Staatscommissie werd in 1894 opgedragen verslag uit te brengen over de plannen der Zuiderzee-commissie, welke plannen met eenige wijziging als de best-uitvoerbare werden geacht.

Nog tweemaal werd nadien een wetsontwerp ingediend, doch beide ondergingen het lot der andere: intrekking.

Met Dr. Lely als minister, is opnieuw het groote plan Zuiderzee-Vereeniging (Staatscommissie) als wetsontwerp ingediend.

Dat plan is in groote trekken als volgt weer te geven: van het dorpje Piaam aan de Friesche kust naar Wieringen wordt een groote, zware afsluitdijk aangelegd, terwijl verder Wieringen met de Noordhollandsche kust wordt verbonden. Ten Zuiden van Wieringen wordt een stuk Zuiderzee ingedijkt en drooggelegd ter grootte van pl.m. 21.000 H.A. Evenzoo ten Zuiden van Hoorn (31.000 H.A.), de bocht tusschen Friesland en Overijsel (50.000 H.A.) en een groot stuk benoorden de Veluwe (107.000 H.A.) Het gedeelte Zuiderzee dat niet drooggelegd wordt, zal gemaakt worden tot een zoetwatermeer, dat zijn overtollig water loozen kan in de Noordzee door een stelsel van 30 sluizen nabij het eiland Wieringen.

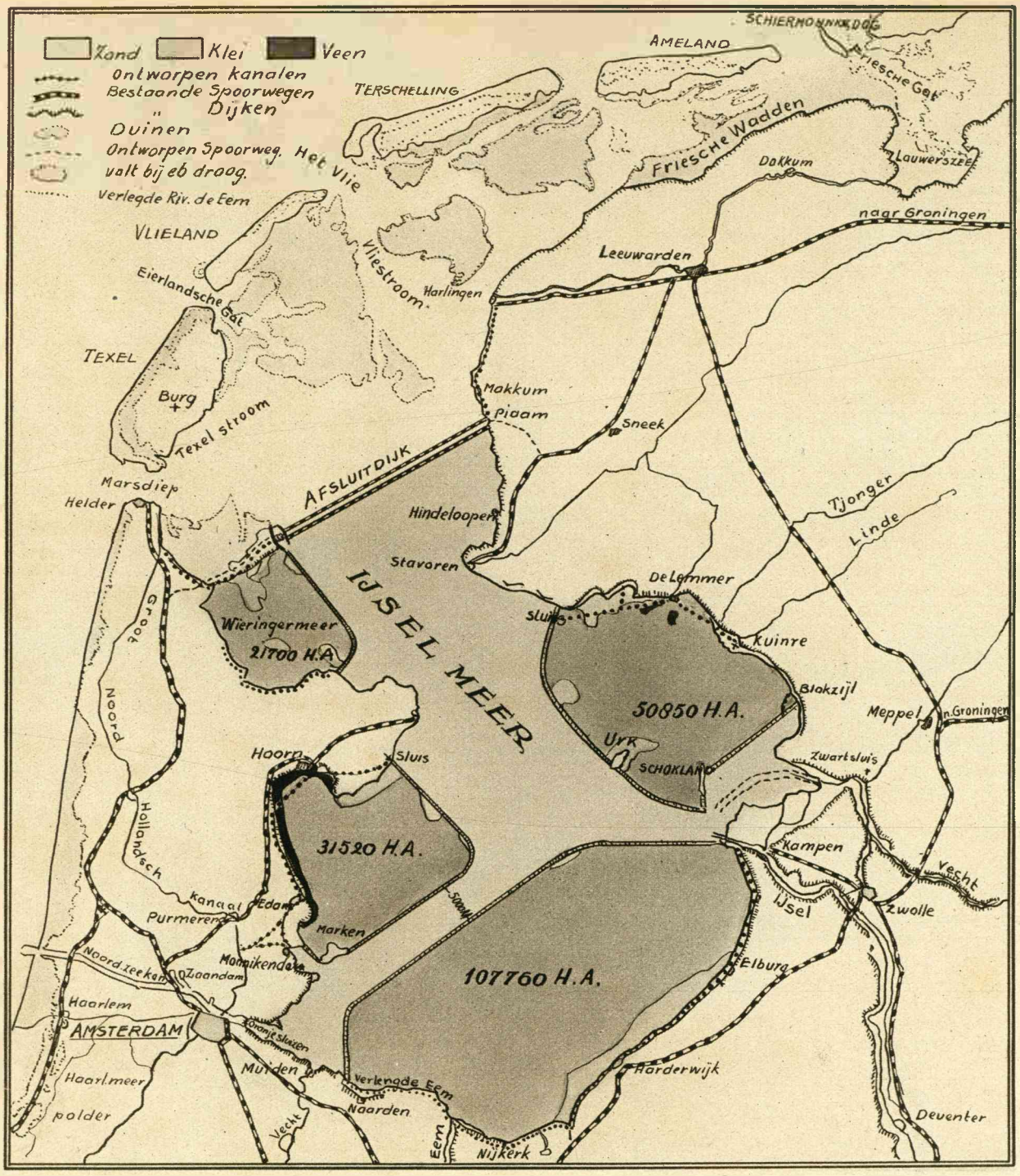
En nu, terwijl dat ontwerp op punt staat in de Tweede Kamer behandeld te worden, nu komt de stormramp en brengt de Zuiderzeezaak sterker naar voren dan ooit. „Een harde les", noemt Mr. Vissering de ramp. Misschien zou de nood er inderdaad niet geweest zijn, als men reeds vroeger de plannen was beginnen uit te voeren. Zal nu de ramp een les blijken . . . òf . . . een beletsel?

***

Er is wellicht geen wetsontwerp, dat bij de massa zoo onverdeeld instemming vindt als de Zuiderzee-zaak. Doch — hoe oordeelt de massa? Waarlijk, het meerendeel weet niet eens, dat het slechts een gedeeltelijke drooglegging is in vier brokstukken en dat er een IJselmeer blijft bestaan! Het heele vraagstuk berust voor verreweg de meesten slechts op één gunstig motief en één bezwarend motief. Gunstig is de aanlokkelijke landaanwinst, met de Haarlemmermeer als voorbeeld Het bezwaar ligt in de enorme kosten.

Zeer zeker zijn dat twee hoofdmotieven. De landaanwinst kan zelfs als het „Leitmotiv" gelden. Deze aanwinst is niet minder dan 218.800 H.A. Dat is nog een flink stuk grooter dan Zeeland! En grootendeels is het land, dat als polders vrij zal komen, uitstekende bouwgrond, zoodat er naar schatting circa 200.000 menschen hun bestaan kunnen vinden met landbouw en veeteelt. Men moet even doordenken om de enorme beteekenis hiervan te begrijpen: twee honderd duizend menschen met hun nooden en behoeften, hun handel en verkeer. De opbrengst van die gronden zal grootendeels het eigen land ten goede komen, wat vooral in de dagen van oorlog, zooals nu, een niet te verwaarloozen factor is. En tenslotte zal het de gelegenheid openen tot het vormen van betere pacht-toestanden, tot het scheppen van een onafhankelijke, eigengeërfde boerenstand, wat niet anders dan een reorganisatie in ons heele land van het pachtstelsel tengevolge zal hebben.

Al is land-aanwinst dan ook hoofdzaak, een der gevolgen van de drooglegging is niet minder belangrijk. Dat is de afwatering van de landen om de Zuiderzee, van Friesland in 't bijzonder. Het zou ons te ver voeren in dit bestek daarover weer te geven, wat de specialiteit op dit gebied, Dr. A. Beekman, in heldere betoogen heeft uiteengezet. Slechts dit zij gereleveerd, dat nù Friesland bijna nimmer zoet water kan inlaten, terwijl het tevens niet het overtollige water van zijn lage landen kan loozen, iets wat

Plan van afsluiting en droogmaking der Zuiderzee. (Staatscommissie).

Dr. C. LELY,
die als Minister het groote plan der Zuiderzee-Ver. (Staatscomm.) opnieuw als wetsontwerp indiende.

Dr. A. BEEKMAN,
de onvermoeide voorvechter van de Zuiderzee-zaak.

TREFFENDE TEGENSTELLING IN BEELD. — Nu een groote watervlakte met 'n eenzaam scheepje, dat aan den visscher een zwaar verdiend stuk brood bezorgt.

TREFFENDE TEGENSTELLING IN BEELD. — Over een halve eeuw wellicht een vruchtbare polder met rijken graanoogst.